



Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 182

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 09. juuni 2026

Algus 14.00, lõpp 14.45

Juhataja: Signe Riisalo (esimees)

Protokollija: Terle Kask (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind

Komisjoni ametnikud: Heidi Barot (nõunik-sekretariaadijuhataja), Kristi Reindla (nõunik), Helgi Kundla (nõunik), Riin Lindpere (konsultant)

Puudusid: Kalle Grünthal ja Aleksandr Tšaplõgin

Kutsutud: Riigikogu liige Diana Ingerainen ja Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna nõunik Timur Hurt (1. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Diana Ingeraineni algatatud ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (903 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna 13. mail esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele laste ja noorte liikumisaktiivsuse suurendamise meetmete väljatöötamiseks“ eelnõu (914 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni 14. mail esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja meetmed erihoolekandeteenuste kättesaadavuse tagamiseks“ eelnõu (916 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Diana Ingeraineni algatatud ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (903 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Diana Ingerainen tutvustas ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (903 SE), mille eesmärk on parandada tervishoiutöötajate, sealhulgas õdede võimalusi saada ajakohast ja teaduspõhist teavet retseptiravimite kohta. Ta selgitas, et igapäevaselt retseptiravimeid vajavate patsientide arv on oluliselt kasvanud. Inimesed elavad küll kauem, kuid üha enam elatakse krooniliste haigustega, mis eeldab järjepidevat jälgimist, ravi ning raviskeemide regulaarset ülevaatamist ja vajaduse korral nende kohandamist. Krooniliste haigustega patsientide jälgimine toimub valdavalt perearstikeskustes, kuid raskemas seisundis patsientide jaoks on järk-järgult loodud ka eraldi kabinetid, näiteks südamepuudulikkuse ja kopsupuudulikkuse kabinetid. Patsientide arvu kasvu tõttu on märkimisväärne osa töökoormusest kandunud õdedele, kes valmistavad sageli retsepte ette. Samas on ravimid läinud keerukamaks ning seetõttu on vajalik põhjalik teadlikkus nende manustamise ja toimeainete kohta. D. Ingerainen märkis, et õdede suurenenud töökoormust arvestades ei ole põhjendatud

seisukoht, et nad ei peaks osalema ravimifirmade koolitustel, kus käsitletakse konkreetseid preparaate ja nende annustamist. Sellest tulenevalt on ta teinud ettepaneku, mis võimaldab ravimiettevõtetal kaasata reklaami- ja teavitustegevustesse ka õdesid, kelle roll ravimite kasutamise nõustamisel ning krooniliste haigustega patsientide raviskeemide jälgimisel on viimastel aastatel märgatavalt kasvanud.

Signe Riisalo andis Vabariigi Valitsuse (VV) seisukoha tutvustamiseks sõna Sotsiaalministeeriumi (SOM) esindajale.

Timur Hurt märkis, et VV ei toeta eelnõu. Ta selgitas, et eelnõus toodud põhjendusi ja eesmärki peetakse põhjendatuks, kuid kuna eelnõu on vastuolus Euroopa Liidu õigusega, siis seda hetkel vastu võtta ei saa. Nimelt on kehtiva direktiivi kohaselt ravimireklaamile ja selle sihtgruppidele sätestatud piirangud. Ravimireklaam on lubatud isikutele, kellel on õigus ravimeid välja kirjutada või tarnida ning ravimite väljakirjutamise õigusega õed selle hulka ei kuulu. Seejuures on liikmesriikidel õigus määratleda, millised tervishoiutöötajad nende riiklikus tervishoiusüsteemis ravimite väljakirjutamise kategooriatesse kuuluvad ehk kas ja millises ulatuses on tervishoiutöötajatel ravimite väljakirjutamise õigus. Ta lisas, et Euroopa Liidu ravimireform, mis on jõudmas lõppfaasi, puudutab muuhulgas ka ravimireklaami reguleerivaid sätteid. Eesti on läbirääkimistel toetanud ettepanekut muuta retseptiravimite reklaamipiiranguid viisil, mis võimaldaks suunata ravimialast reklaami ka ravimite väljakirjutamise õigusega õdedele ning kavandatavate muudatuste kohaselt võetakse õigusaktis kasutusele ühine mõiste „tervishoiutöötaja”. See võimaldaks edaspidi kavandatud muudatuse elluviimist ning seda on toetanud ka Ravimiamet.

Signe Riisalo andis sõna komisjoni liikmetele küsimuste esitamiseks.

Irja Lutsar juhtis tähelepanu vastuolule, et ravimireklaam on lubatud neile, kellel on retsepti väljakirjutamise õigus, kuid mitte neile, kellel seda õigust ei ole. Tema hinnangul ei kujuta ravimireklaam retsepti väljakirjutamise õigusega spetsialistidele olulist ohtu, kuna neil puudub võimalus ravimeid välja kirjutada. Ravimireklaamiga on võimalik mõjutada eelkõige neid, kellel on väljakirjutamise õigus. Praegu piiratakse nende spetsialistide osalemist, kelle eesmärk on saada ravimite kohta teadmisi.

Timur Hurt märkis, et mõistab eelkõneleja seisukohta. Ta selgitas, et üldsusele on reklaam keelatud ja õed, kellel puudub väljakirjutamise õigus, kvalifitseeritakse paraku üldsuse alla. Seetõttu on retseptiravimite reklaam neile keelatud.

Diana Ingerainen lausus, et konsulteeris eelnõu ettevalmistamisel ka Riigikogu õigus- ja analüüsiosakonnaga. Ta rõhutas, et õdesid ei saa käsitleda üldsusena, kuna tegemist on kõrgharidusega spetsialistidega. Ta lisas, et ravimireklaami puhul tuleb lähtuda vastutusest ja tagada, et reklaam ei mõjutaks ametialaseid otsuseid. Eelnõus on tema sõnul riskide maandamise meetmed ette nähtud.

Tanel Kiik märkis, et direktiivi eesmärk on tõenäoliselt olnud mitte lubada massreklaami avalikkusele, millest tulenevad ka viited üldsusele ning muud piirangud. Ta küsis, kas eelnõu väljatöötamise käigus on konsulteeritud Eesti Arstide Liidu, Eesti Õdede Liidu ja teiste asjassepuutuvate organisatsioonidega ning milline on olnud nende seisukoht.

Diana Ingerainen vastas, et on suhelnud erialaliitudega ning nemad toetavad eelnõu. Samuti ootavad kavandatavat muudatust väga nii Eesti Perearstide Selts kui Eesti Õdede Liit.

Eero Merilind juhtis tähelepanu vajadusele eristada ravimireklaami ning ravimialase professionaalse teabe ja koolituse võimaldamist. Ta märkis, et juhul kui arutelu keskendub üksnes ravimireklaami mõistele, tuleks eelnõus täpsustada, et ravimitega otseselt kokku puutuvatele isikutele, sealhulgas õdedele ja farmatseutidele, kellel praegu vastavat õigust ei ole, ei lubata ravimireklaami, vaid võimaldatakse ravimialast professionaalset teavet ja koolitust.

Timur Hurt lausus, et teadusinfo saamine ei ole tervishoiutöötajatele praegu keelatud. Ta lisas, et ravimireklaami puhul toimub vahetu suhtlus ravimiesindajaga ning see on kehtiva korra kohaselt keelatud.

Diana Ingerainen rõhutas, et uute ravimite kasutuselevõttuga kaasneb vajadus neid põhjalikult tundma õppida ning üksnes teadusinfost selleks ei piisa. Tema hinnangul ei ole senine korraldus tänapäeva tingimustes enam otstarbekas ning Euroopa Liidu direktiiv vajab ajakohastamist.

Helmen Kütt avaldas eelnõule toetust. Ta märkis, et peab positiivseks eelnõu võimalikku mõju arstide töökoormuse vähendamisele, mis annaks arstidele rohkem aega nende põhitööks. Ta palus SOMi esindajal selgitada, milles seisneb eelnõu vastuolu Euroopa Liidu õigusega ning millist ohtu nähakse eelnõu vastuvõtmises. Ta lisas, et nii sotsiaaltoetuskandeks kui ka tervishoius on liikmesriikidele jäetud pädevus siseriiklike otsuste tegemiseks.

Timur Hurt selgitas, et ravimireklaam on lubatud isikutele, kellel on õigus ravimeid välja kirjutada või tarnida ning ravimite väljakirjutamise õigusega õed selle hulka ei kuulu. Kuna reklaam üldsusele on keelatud, tuleneb sellest ka vastav piirang.

Toomas Järveoja küsis, kas osadel pereõdedel on õigus ravimireklaami saada?

Diana Ingerainen vastas, et retseptiõigusega õdedel on võimalik koolitusel osaleda, kuid retseptiõigusega õdedel seda võimalust ei ole. Ta märkis, et retseptiõigusega õdede koolitamine ei ole toimunud piisavas tempos ning koolitusel osalemise võimalused on piiratud. Näitena tõi ta esile, et on õdesid, kes on oodanud koolitusele pääsemist lausa kümme aastat.

Irja Lutsar märkis, et tuleks täpsustada, kas kõnealust tegevust saab üldse käsitleda ravimireklaamina. Ta tõi esile, et paljudel üritustel, kus ta on osalenud nii kuulaja kui ka esinejana, ei käsitleta konkreetse tootja ravimeid, vaid räägitakse haigusest ja farmakogeneetikast. I. Lutsar leidis, et selline käsitlus erineb tavapärasest ravimireklaamist, ning küsis, kas see kuulub ravimireklaami regulatsiooni alla.

Timur Hurt selgitas, et ravimiettevõtete korraldatavatele konverentsidele kutsutakse sageli esinema eriala tippspetsialiste ning enamasti räägivad nad ravimitest toimeainepõhiselt. Samas on konverentsidel väljas korraldava ettevõtte logodega stendid ning ravimiesindajad kutsuvad üritustele tervishoiutöötajaid. T. Hurda sõnul ei pruugi selline tegevus olla otsene reklaam, kuid selle kaudu võib ravimite edendamine avalduda kaudselt.

Diana Ingerainen juhtis tähelepanu, et tervishoiuteenuste korraldamise seadus kohustab juba praegu õdesid nõustama patsiente ravimite manustamisel. Mida paremini õed ravimeid tunnevad, seda tõhusamalt saavad nad patsiente nõustada. D. Ingerainen viitas Tervise Arengu Instituudi konverentsil käsitletule, mille kohaselt sõltub ravimite korrektne kasutamine olulisel määral nõustamise kvaliteedist.

Signe Riisalo pani hääletusele menetluslikud otsused.

Otsustati:

1.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 17.06.2026 (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

1.2. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

1.3. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Eero Merilind (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

Signe Riisalo andis teada, et vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorraseadusele on muudatusettepanekute esitamise tähtaeg 10 tööpäeva.

2. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni 13. mail esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele laste ja noorte liikumisaktiivsuse suurendamise meetmete väljatöötamiseks“ eelnõu (914 OE) esimese lugemise ettevalmistamine

Kuna eelnõu algataja esindaja Madis Kallas istungil osaleda ei saanud, tutvustas eelnõu Tanel Kiik. Ta selgitas, et otsuse eelnõuga (914 OE) tehakse Vabariigi Valitsusele (VV) ettepanek töötada välja meetmed laste ja noorte liikumisaktiivsuse suurendamiseks. Eelnõu esitamine on ajendatud laste ja noorte murettekitavalt madalast liikumisaktiivsusest, noorte kehalise võimekuse langusest ning vajadusest tugevdada ennetuspõhist tervise-, haridus- ja spordipoliitikat. Eelnõuga tehakse ettepanek keskenduda kolmele peamisele tegevussuunale. Esiteks tuleb laiendada programmi „Sport koolis“ nelja aasta jooksul kõigisse Eesti

koolidesse, et 1.–3. klassi õpilased saaksid koolipäeva sees vähemalt kaks korda nädalas kvalifitseeritud treeneri juhendatud liikumistegevust. Teiseks tuleb laiendada programmi „Liikuma kutsuv kool“ vähemalt 75 protsendini Eesti üldhariduskoolidest, et muuta liikumine koolipäeva loomulikuks osaks aktiivsete vahetundide, liikumist toetavate ainetundide, õuesõppe ning turvalise koolitee kaudu. Kolmandaks tuleb luua laste ja noorte kehalise aktiivsuse ning võimekuse järjepideva hindamise süsteem. Andmete regulaarne kogumine ja analüüs võimaldavad teha põhjendatud otsuseid, suunata tuge sihtrühmadele, kus vajadus on kõige suurem, ning hinnata rakendatavate meetmete mõju. Mõõtmise eesmärk peab olema laste toetamine ja ennetus, mitte sildistamine või karistamine. T. Kiik juhtis tähelepanu, et praegu panustab riik nimetatud programmidesse kokku alla miljoni euro aastas, samas kui nende laiem rakendamine eeldab oluliselt suuremat ja sihipärasemat rahastust.

Signe Riisalo märkis, et käsitletavat ja kavandatavat meetmed kuuluvad sisuliselt eelkõige kultuurikomisjoni valdkonda. Need hõlmavad nii Haridus- ja Teadusministeeriumi kui ka Kultuuriministeeriumi pädevusse kuuluvaid küsimusi. Sotsiaalkomisjon tõstatas teema laste tervise ja sellega seotud probleemide tõttu, kuid sisuline pädevus ning edasine tegevus kuuluvad nimetatud ministeeriumide vastutusalasse.

Mihkel Lees arvas, et eelnõus esitatud ettepanekud on asjakohased ja põhjendatud. Samas juhtis ta tähelepanu asjaolule, et alates 2022. aastast on viis ministeeriumi koostanud Eestis liikumisaktiivsuse tegevuskava, mille üheks osaks on laste ja noortega seotud tegevused. Nimetatud tegevuskava sisaldab muu hulgas eesmärki laiendada liikuma kutsuva kooli põhimõtete rakendamist ning vajadust jälgida järjepidevalt kehalist aktiivsust. Seega on laste ja noorte liikumisaktiivsust käsitlev tegevuskava juba olemas. Ta lisas, et tegevuskava uuendatakse ja seiratakse igal aastal ning hinnatakse selle senist rakendamist. Seetõttu tekitab uue, sisult dubleeriva tegevuskava koostamise ülesanne olukorras, kus vastav tegevuskava on juba olemas, küsimusi. Selgem oleks ettepanek täiendada olemasolevat tegevuskava.

Tanel Kiik märkis, et VV pädevuses on otsustada, kuidas nimetatud ülesannet täita. Kui leitakse, et lahendus seisneb olemasoleva tegevuskava täpsustamises, on see üks võimalik lähenemisviis.

Irja Lutsar tunnustas algatust ning tegi ettepaneku kaaluda kampaania „Jalgsi kooli“ korraldamist. Ta märkis, et sageli viiakse lapsed autoga kooli, et nad saaksid seal liikuda ja sportida, samas kui jalgsi kooli minevate laste osakaal on väga väike.

Mihkel Lees küsis, kui palju koole on praegu hõlmatud programmiga „Liikuma kutsuv kool“ ning kui suur oleks kulu programmi laiendamisel 75 protsendini. Samuti küsis ta, milline oleks programmi „Sport koolis“ rakendamise kogukulu.

Tanel Kiik vastas, et nimetatud tegevuste kogukulu jääb praegu alla miljoni euro.

Programmiga „Liikuma kutsuv kool“ on hõlmatud ligikaudu 48 protsenti koolidest ehk umbes pooled koolid. Ta viitas, et programmi eestvedaja hinnangul oli lisaraha vajadus 75% koolide katmiseks ligikaudu 150 000 eurot.

Mihkel Lees lisas, et „Sport koolis“ rakendamise kogukulu (programmi laiendamisel kõigisse koolidesse) oleks ligikaudu 12 miljonit eurot.

Signe Riisalo märkis, et eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus. Seejärel pani ta hääletusele menetluslikud otsused.

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 16.06.2026 (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

2.2. Teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

2.3. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Mihkel Lees (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

3. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni 14. mail esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja meetmed erihoolekandeteenuste kättesaadavuse tagamiseks“ eelnõu (916 OE) esimese lugemise

ettevalmistamine

Helmen Kütt tutvustas otsuse eelnõu (916 OE), millega tehakse Vabariigi Valitsusele (VV) ettepanek esitada Riigikogule konkreetne tegevuskava erihooletandeteenuste kättesaadavuse parandamiseks, järjekordade vähendamiseks ning vajaliku rahastuse tagamiseks. Ta selgitas, et eelnõu esitamise põhjuseks on asjaolu, et Riigikohtu otsuse ja Riigikontrolli auditi järel nähti vajadust kavandada teatud tegevusi ka Riigikogu tasandil. Erihooletande valdkonna probleemid ei kao iseenesest ning kiireid lahendusi ei ole, kuid järkjärguline liikumine lahenduste suunas annaks olulise signaali nii süsteemis töötavatele inimestele kui ka omaste hooldajatele.

Signe Riisalo nõustus, et tegemist on väga olulise murekohaga. Ta märkis, et Sotsiaalministeerium kavandab konkreetse tegevuskava valmimist käesoleva aasta neljandas kvartalis ning töö selle nimel käib aktiivselt. Ta avaldas lootust, et VV leiab vähemalt leevendavaid ressursse, kuna teenuse järjekorrad on ebamõistlikult pikad. Eriti keeruline on olukord juhtudel, kus taustal on kohtumäärused, kuid sobivaid kohti ei leita või paigutamine ei toimu piisava kiirusega, mis võib seada ohtu nii pereliikmete kui ka kogukonna turvalisuse.

S. Riisalo juhtis tähelepanu, et eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus. Seejärel pani ta hääletusele menetluslikud otsused.

Otsustati:

3.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 16.06.2026 (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

3.2. Teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

3.3. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Signe Riisalo (konsensus: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo).

4. Info ja muud küsimused

4.1 Arutati istungite pidamist suvisel perioodil istungjärkude vahelisel ajal. Komisjoni esimees märkis, et nimetatud perioodil ei ole istungeid plaanis pidada.

(allkirjastatud digitaalselt)
Signe Riisalo
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Terle Kask
protokollija